

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ „ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА”

Кафедра філософії та соціології
(назва кафедри)

СИЛАБУС

Логіка та методологія наукового пізнання
(назва навчальної дисципліни)

напря́м підготовки 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва напряму підготовки)

Спеціальність 052 Політологія
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-кваліфікаційний рівень другий (магістерський) рівень

форма навчання денна/заочна

освітня програма Прикладна політологія

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27.08.2020

Завідувач кафедри (підпис)

Перезатверджено: протокол № _____ від _____

Перезатверджено: протокол № _____ від _____

Перезатверджено: протокол № _____ від _____

1. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Кононов Ілля Федорович
Науковий ступінь	Кононов Ілля Федорович – доктор соціологічних наук
Наукове звання	Кононов Ілля Федорович – професор
Посада	Кононов Ілля Федорович – завідувач кафедри філософії та соціології
Місце роботи	ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, кафедра філософії та соціології
Адреса кафедри	м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1
Контакти	Кононов Ілля Федорович – 066-637-75-76
E-mail	Кононов Ілля Федорович kononov_if@ukr.net
Консультації	
Час	відповідно до графіку індивідуальних консультацій
Місце	ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, Інститут історії, міжнародних відносин та соціально-політичних наук, кафедра філософії та соціології, м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1

2. Інформація для підтримання зв'язку з е-тьютором

Прізвище, ім'я, по батькові	Капля Ольга Станіславівна
E-mail	Rfgkz@i.ua
Контакти	050 202 03 31

3. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Прикладна політологія
Освітньо-кваліфікаційний рівень	магістр
Загальні характеристики	обов'язкова
Веб-сайт курсу	
ID ОП	17834
Рік вивчення дисципліни	перший
семестр	1
Загальна кількість кредитів ECTS	3
Загальна кількість годин	90
Лекції / Практичні, семінарські заняття / Лабораторні / Самостійна робота	12/12 / – / 66 6/6 / – / 78
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	іспит

4. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – надання студентам магістратури цілісної і логічно-послідовної системи знань щодо гносеологічної проблематики, специфіки та логіки наукового пізнання, особливостей його розвитку, методології, методів та принципів організації наукових досліджень, магістерської роботи як виду навчально-дослідницької роботи, що є особливо важливим для майбутніх фахівців, від яких залежить прогрес науки.

Формування у студентів магістратури вміння правильно і науково обґрунтовано застосовувати отримані теоретичні знання, власну наукову ерудицію для аналізу, узагальнення і оцінки процесів, тенденцій розвитку, змін у суспільстві.

Завдання:

- сформуувати фундаментальні знання щодо специфіки наукового пізнання, логіки розвитку науки, сутності методології наукового пізнання;
- розкрити проблематику теорії пізнання, особливості історичних етапів її розвитку;
- проаналізувати структуру, основні рівні, форми та методи наукового пізнання;
- ознайомити студентів із сутністю науки як особливої форми пізнання реальності;
- сформуувати концептуальне уявлення про особливості сучасного етапу розвитку науки;
- навчити ідентифікувати методологічні проблеми наукової творчості;
- розвинути у студентів навички щодо методики здійснення науково-дослідницької діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- сутність логіки, методології та методики наукових досліджень, визначення завдань, функцій, форм та рівнів методології наукових досліджень;
- сутність логіки пізнання, основні етапи його становлення,
- сутність проблеми істини у науковому пізнанні та роль практики в процесі пізнання;
- рівні, форми та методи здійснення наукових досліджень;
- основні підходи до аналізу розвитку науки, її засоби, ідеали та зміст етики сучасного вченого;
- сутність, специфічні особливості, рівні та засоби методології наукової творчості та форми її організації.

вміти:

- аналізувати особливості сучасного розвитку науки, основні концепції та сутність сучасного етапу наукового пізнання, розуміти проблеми виникнення, зростання та наслідки лженауки у сучасному науковому пізнанні;
- використовувати сучасні методи наукових досліджень, розуміти основні критерії вимог до наукового дослідження;
- здійснювати вибір теми дослідження, вивчати джерельну базу дослідження;
- орієнтуватись у структурі наукового дослідження, технології впровадження його результатів, а також основних вимогах до оформлення наукового дослідження та критеріях рецензування та оприлюднення результатів наукового дослідження.

Місце дисципліни: нормативна навчальна дисципліна „Логіка та методологія наукового пізнання” є складовою циклу професійної і практичної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня „магістр” напряму підготовки „Прикладна політологія”.

Передумови (актуальні знання, необхідні для опанування дисципліни).
Курс „Філософія” освітнього рівня „бакалавр”.

5. Структура навчальної дисципліни

№	Змістовні модулі та їхня структура	денна форма навчання					заочна форма навчання				
		загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота	загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота
Перший модуль											
1.1.	Гносеологія як філософська теорія пізнання	8	1	1		6	9	1			8
1.2.	Філософський аналіз проблеми пізнання	9	1	2		6	9	1	1		7
1.3.	Наука в системі культури	11	1	2		8	9	1			8
1.4.	Структура, рівні та форми наукового пізнання	8	1	1		6	9		1		8
1.5.	Глобальні наукові революції: від класичної до постнекласичної науки	10	2	2		6	9	1	1		7
Другий модуль											
2.1.	Методологія наукового пізнання	10	1	1		8	8				8
2.2.	Методи наукового пізнання	10	1	1		8	10	1	1		8
2.3.	Поняття наукового дослідження та вимоги до нього	7	1			6	8				8
2.4.	Логіка наукового дослідження	7	1			6	8				8
2.5.	Магістерська робота як вид навчально-дослідницької роботи	10	2	2		6	11	1	2		8
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН		90	12	12		66	90	6	6		78

Теми семінарських / практичних занять

№п/п	Назва теми	години	
		денна	заочна
1.	Гносеологія як філософська теорія пізнання	1	
2.	Філософський аналіз проблеми пізнання	2	1
3.	Наука в системі культури	2	
4.	Структура, рівні та форми наукового пізнання	1	1
5.	Глобальні наукові революції: від класичної до постнекласичної науки	2	1
6.	Методологія наукового пізнання	1	
7.	Методи наукового пізнання	1	1
8.	Магістерська робота як вид навчально-дослідницької роботи	2	2
Разом		12	6

Теми лабораторних занять (не передбачено навчальним планом)

Самостійна робота

№п/п	Назва теми	години	
		денна	заочна
1.	Гносеологія як філософська теорія пізнання	6	8
2.	Філософський аналіз проблеми пізнання	6	7
3.	Наука в системі культури	8	8
4.	Структура, рівні та форми наукового пізнання	6	8
5.	Глобальні наукові революції: від класичної до постнекласичної науки	6	7
6.	Методологія наукового пізнання	8	8
7.	Методи наукового пізнання	8	8
8.	Поняття наукового дослідження та вимоги до нього	6	8
9.	Логіка наукового дослідження	6	8
10.	Магістерська робота як вид навчально-дослідницької роботи	6	8
Разом		66	78

6. Методи навчання

Поєднання традиційних та нетрадиційних методів викладання із використанням інноваційних технологій, таких як: лекція (оглядова, тематична), семінарські заняття (презентація, дискусія, дебати, робота з нормативними джерелами, «мозковий штурм», ділові ігри).

7. Форми і методи контролю

Усне опитування, тестування, виконання завдань для самостійної роботи, індивідуальні навчально дослідні завдання (реферат, презентація, аналітичний розгляд джерел, тези), виконання контрольної роботи (тестування).

8. Критерії оцінювання знань студентів (у %)

Семестрову рейтингову оцінку розраховують, виходячи з критеріїв:

- письмова модульна контрольна робота – 40%;
- результати роботи на практичних заняттях – 40%;
- самостійна робота – 20%.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Діяльність студента:

- слухання лекцій;
- виступ з повідомленням на практичному занятті;
- виголошення доповіді на практичному занятті;
- участь у дискусії на практичному занятті;
- самостійне конспектування першоджерел та їх аналіз;
- виконання тестових завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
83-89	B	добре	

75-82	C	задовільно	зараховано
63-74	D		
50-62	E		
21-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Питання для підготовки до контрольно-модульного оцінювання

1. Гносеологія як розділ філософії.
2. Проблема пізнання у філософській традиції.
3. Поняття пізнання та його види.
4. Рівні та форми пізнання.
5. Проблема істини.
6. Наукове пізнання та його специфіка.
7. Поняття науки та класифікація наукового знання.
8. Особливості наукового пізнання (критерії науковості).
9. Структура та рівні наукового пізнання.
10. Проблема, гіпотеза, теорія як форми наукового пізнання.
11. Взаємодія наукової теорії і практики.
12. Глобальні наукові революції.
13. Історичні типи наукової раціональності.
14. Поняття методології.
15. Філософія та її роль у науковому пізнанні.
16. Поняття методу.
17. Класифікація методів.
18. Діалектичний та метафізичний методи пізнання.
19. Наукові методи емпіричного дослідження.
20. Методи теоретичного дослідження.
21. Загальнологічні методи.
22. Поняття наукового дослідження: основні ознаки та характеристики.
23. Вимоги до визначення наукових досліджень.
24. Основні види наукових досліджень.
25. Загальна схема наукового дослідження.
26. Організація і планування наукового дослідження.
27. Магістерська робота як вид навчально-дослідницької роботи.

11. Завдання для контрольно-самостійної роботи

Контрольно-самостійна робота є засобом самостійного здобуття студентом знань та їх поглиблення, а також формою самоконтролю та контролю самостійного навчання студента з боку кафедри.

Виконуючи контрольно-самостійну роботу, магістрант набуває досвіду роботи з науковою літературою, періодичними спеціальними виданнями, законодавчими актами та іншими джерелами інформації; вчиться аналізувати та узагальнювати, а також чітко висловлювати свої думки згідно заданої тематики в письмовій формі. Все це є підґрунтям для виконання в майбутньому більш складних форм робіт, зокрема, магістерської роботи.

Питання для розгляду (дискусії)

1. Що вивчає гносеологія?
2. У чому полягає цінність істинних знань?

3. Що таке пізнання і знання?
4. У чому полягає емпірична концепція в гносеології? Хто з мислителів її дотримувався?
5. Хто з мислителів є раціоналістами у гносеології? У чому суть їхніх поглядів?
6. У чому різниця між агностицизмом та гносеологічним оптимізмом? Які мислителі дотримувались вказаних позицій?
7. Які сучасні гносеологічні концепції вам відомі?
8. Що являють собою суб'єкт і об'єкт пізнання?
9. Які види пізнання вам відомі?
10. Схарактеризуйте відомі вам рівні та форми пізнання.
11. Що таке істина?
12. Які концепції істини існують?
13. Як проблема істини розглядалась в історії філософії?
14. Які властивості істини виділяються в матеріалістичній традиції?
15. Що таке догматизм та релятивізм?
16. Які критерії істини вам відомі?
17. Що таке наука?
18. В чому полягає специфіка наукового пізнання?
19. В чому полягає соціальна роль науки?
20. Розкрийте сутність понять «сцієнтизм» та «антисцієнтизм».
21. За якими критеріями класифікують науки?
22. Які дисципліни вивчають науку?
23. Які підходи до визначення структури наукового знання вам відомі?
24. Чим відрізняються емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання?
25. Які види проблем існують?
26. Яку роль у науковому пізнанні відіграє гіпотеза?
27. Яким чином взаємодіють наукова теорія і практика?
28. Які періоди правомірно розглядати як глобальні наукові революції?
29. Які історичні типи наукової раціональності існують?
30. Які особливості постнекласичного типу наукової раціональності?
31. Що таке методологія?
32. Що таке метод і яка його функція в науковому пізнанні?
33. Яким чином класифікують методи наукового пізнання?
34. Що таке наукове дослідження?
35. Схарактеризуйте об'єкт, предмет, мету та завдання наукового дослідження.
36. Чим відрізняються фундаментальні наукові дослідження від прикладних?
37. Що належить до основних результатів наукових досліджень?
38. Схарактеризуйте ознаки наукового дослідження.
39. Які види наукових досліджень розрізняють?
40. Чим має керуватись магістрант, обираючи тему магістерської роботи?
41. Яку роль у процесі дослідження відіграє робочий план?
42. У якій послідовності має відбуватись робота над рукописом магістерської роботи?
43. З яких елементів складається композиційна структура магістерського дослідження?
44. Яка інформація міститься у вступі магістерської роботи?
45. Яким є порядок захисту магістерської роботи?

12. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій (паперовий та електронний варіант), завдань до практичних занять, питання до контрольних-модульних робіт, завдань для самостійної роботи, вказівки до написання ІНДЗ.

Студенти мають доступ до електронних варіантів методичних вказівок до практичних занять і електронної бібліотеки.

13. Список рекомендованої навчальної літератури

Основна навчальна література

- 1.Афанасьєва О.Н. Лекції з основ наукових досліджень [Електронний документ] / О.Н. Афанасьєва. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/136703/>
- 2.Добронравова І.С. Філософія та методологія науки: підручник / І.С. Добронравова, Л.І. Сидоренко. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 223 с.
- 3.Конспект лекцій з навчальної дисципліни за вибором ВНЗ, Методи наукових досліджень / Укл. Кавера О.Л. – Донецьк: ДонНТУ. – 2013. – 25 с.
- 4.Матеріали к лекциям по курсу «Онтология и теория познания» Часть III. Гносеология [Електронний документ]. – Калининград: Изд-во КГУ, 2002. – 45 с. – Режим доступа: <http://window.edu.ru/resource/573/22573>
- 5.Методологія та організація наукових досліджень: Конспект лекцій [Електронний документ] / Укладач В.М. Кислий. – Суми: Вид-во СумДУ, 2009. – 113 с. – Режим доступу: essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/2601/1/Kislij.doc
- 6.Новиков А.М. Методология научного исследования / А.М. Новиков, Д.А. Новиков. – М.: Либроком. – 280 с.
- 7.Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
- 8.Рассоха І. М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для студентів 5 курсу денної форми навчання освітнього-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальностей 8.050106, 8.03050901 “Облік і аудит”, 8.050201 “Менеджмент організацій”, 8.03060101“Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)” / І. М. Рассоха; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 76 с.
- 9.Сергієнко В.В. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник / В.В. Сергієнко – Кременчук : Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2011. – 103 с.
- 10.Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: Підручник / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 317 с.
- 11.Тарелкін Ю.П. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / Ю.П. Тарелкін, В.О. Цикін. – Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2010. – 196 с.
- 12.Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 6-те вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2008. – 310 с.
- 13.Штанько В.И. Философия и методология науки. Учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественнонаучных и технических вузов / В.И. Штанько. – Харьков: ХНУРЭ, 2002. – 292 с.

Додаткова навчальна література

- 1.Микешина Л.А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования : учеб. пособие / Л.А. Микешина. – М. : Прогресс-Традиция : МПСИ : Флинта, 2005. – 464 с.
- 2.Петрушенко В.Л. Філософія [Текст] : навч. посібник (в 2-х част.) / Петрушенко В.Л. – Львів: Новий Світ – 2000, 2011. – (1 част.: світова філософія, фундаментальні проблеми філософії; 2 част.: релігієзнавство, етика та естетика, логіка) ; [для студентів ВНЗ України III – IV рівнів акредитації]. – 647 с.
- 3.Причепій Є. М. Філософія: Підручник / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – К. : Академвидав, 2007. – 592 с.